

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՀԱՐԹԵՑՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. Ֆինանսական համահարթեցման մասին օրենսդրությունը

Ֆինանսական համահարթեցումը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով, իսկ սույն օրենքով նախատեսված դեպքերում՝ այլ իրավական ակտերով:

Հոդված 2. Օրենքի խնդիրները

Սույն օրենքը սահմանում է ֆինանսական համահարթեցման հասկացությունը, սկզբունքները, համայնքների բյուջեներին ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաների հաշվարկման և հատկացման կարգերը:

Հոդված 3. Ֆինանսական համահարթեցման հասկացությունը

Ֆինանսական համահարթեցումը համայնքների ներդաշնակ զարգացմանը նպաստելու, ինչպես նաև ֆինանսապես թույլ համայնքներին օժանդակելու համար նրանց նվազագույն ծախսերը ապահովելու նպատակով՝ տեղական ինքնակառավարման մարմիններին օրենքով վերապահված պարտադիր լիազորությունների իրականացման ժամանակ համայնքների ֆինանսական հնարավորությունների միջև առկա տարբերությունների նվազեցումն է:

Հոդված 4. Ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքները

Ֆինանսական համահարթեցման սկզբունքներն են՝

1. Համայնքների սեփական եկամուտների և ծախսային կարիքների հարաբերակցությունների անհամաչափության մեղմացում.
2. Պետական բյուջեից համայնքներին համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող դոտացիաների ոչ նպատակայնություն.
3. Համայնքների լիազորությունների իրականացման և ֆինանսական միջոցների օգտագործման ազատության և ինքնուրույնության պահպանում.
4. Պետական բյուջեից համայնքներին հատկացվող համահարթեցման դոտացիաների ընդհանուր գումարի նվազագույն չափի օրենքով սահմանում.
5. Ըստ առանձին համայնքների՝ սույն օրենքով սահմանված կարգով հատկացվող դոտացիաների Հայաստանի Հանրապետության պետական բյուջեի մասին օրենքով հաստատում.

Հոդված 5. Համահարթեցման դոտացիաների ընդհանուր գումարի ձևավորման աղբյուրը

1. Համահարթեցման դոտացիաների ֆինանսական միջոցները ձևավորվում են պետական բյուջեի միջոցներից և հանդիսանում են համայնքների բյուջեներին հատկացվող ոչ նպատակային պետական տրանսֆերտներ:

2. Համահարթեցման դոտացիաներ ստացող համայնքները պահպանում են սեփական պատասխանատվությամբ գործելու իրավունքը և այդ ֆինանսական միջոցների օգտագործման ազատությունը:

Հոդված 6. Համահարթեցման դոտացիաներ ստացող համայնքները

Սույն օրենքով սահմանված ֆինանսական միջոցների բաշխման կարգի հիման վրա համահարթեցման դոտացիաներ չեն կարող ստանալ այն համայնքները, որոնց բյուջետային

ապահովվածությունը չի բավարարում համահարթեցման դոտացիա ստանալու համար սույն օրենքի 8 –րդ և/կամ 10 –րդ հոդվածներով նախատեսված պահանջներին:

Հոդված 7. Համահարթեցման դոտացիաների հաշվարկման գործոնները

1. Համահարթեցման դոտացիաները հաշվարկվում են ըստ առանձին համայնքների բյուջեների: Համահարթեցման դոտացիաները հատկացվում են երկու գործոններով՝

- 1) Բնակչությանը փոքր համայնքների տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության նվազագույն ծախսերի ապահովում (այսուհետ «ա» գործոն).
- 2) Համայնքների բնակչության մեկ շնչին ընկնող բյուջետային միջոցների անհավասարաչափության մեղմացում (այսուհետ «բ» գործոն)

«ա» գործոն - դոտացիաների բաշխում՝ ըստ համայնքի մասշտաբի

$$\text{գործակցի} - \mathbf{A}^U,$$

«բ» գործոն - դոտացիաների բաշխում՝ ըստ համայնքի բյուջետային

$$\text{ապահովվածության գործակցի} - \mathbf{A}^{BU}:$$

2. Համահարթեցման դոտացիաների ընդհանուր գումարի 10 տոկոսը բաշխվում է «ա» գործոնով, իսկ 90 տոկոսը՝ «բ» գործոնով:

Հոդված 8. Համահարթեցման դոտացիաների «ա» գործոնով հաշվարկման կարգը

1. Սույն օրենքի «ա» գործոնով համահարթեցման դոտացիաների բաշխումն իրականացվում է ըստ մասշտաբի գործակցի այն համայնքների միջև, որոնց մասշտաբի գործակցիցը բարձր է բոլոր համայնքների մասշտաբի գործակցի միջին ցուցանիշից: Համայնքը «ա» գործոնով համահարթեցման դոտացիա է ստանում, եթե նրա մասշտաբի գործակցիցը բավարարում է հետևյալ պահանջին՝

$$(\mathbf{UQ}^i - \mathbf{UQ}^{\text{միջին}}) > 0, \text{ որտեղ՝}$$

$\mathbf{UQ}^i$ - 9 – րդ հոդվածով սահմանված i -րդ համայնքի մասշտաբի գործակցիցն է,

$\mathbf{UQ}^{\text{միջին}}$ - բոլոր համայնքների մասշտաբի գործակցի միջին կշռված ցուցանիշն է, որը հաշվարկվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$\mathbf{UQ}^{\text{միջին}} = \mathbf{Q} \cdot \mathbf{N} \cdot \mathbf{U} (\mathbf{UQ}^i \times \mathbf{R}_i) / \mathbf{R}_{\Sigma}, \text{ որտեղ՝}$$

$\mathbf{R}_i$ - i -րդ համայնքի բնակչության թիվն է,

$\mathbf{R}_{\Sigma}$ - համայնքների բնակչության թվի հանրագումարն է (ՀՀ

բնակչության թիվ),

2. Համայնքի բնակչության թիվը տվյալ համայնքի տարածքում հաշվառված բնակչության թիվն է՝ հաշվարկվող տարվան նախորդող տարվա տարեսկզբի դրությամբ:

3. Ըստ համայնքի մասշտաբի գործակցի՝ համահարթեցման դոտացիայի ընդհանուր գումարի հաշվարկման բանաձևն է.

$$\mathbf{A}^U = 0.1 \times \mathbf{a}, \text{ որտեղ՝}$$

$\mathbf{A}^U$ - ըստ մասշտաբի գործակցի բաշխվող՝ դոտացիայի գումարն է,

Գ - համահարթեցման համար նախատեսված դոտացիայի ընդհանուր գումարն է:

4.Ըստ մասշտաբի գործակցի բաշխվող դոտացիայի գումարը հավասարապես բաշխվում է, այդ դոտացիան ստացող բոլոր համայնքների միջև և հավասար է՝

$$Գ_{\text{մասշ}} = Գ^U / ԼԹ_{\text{մասշ}}$$

Գ_{մասշ} - ըստ մասշտաբի գործակցի բաշխվող մեկ համայնքի դոտացիայի չափն է,

ԼԹ_{մասշ} - ըստ մասշտաբի գործակցի դոտացիա ստացող համայնքների թիվն է:

5.Մասշտաբի գործակցով “ա” գործոնով համայնքի դոտացիա ստանալը չի բացառում, նույն համայնքին՝ ստանալ դոտացիա “բ” գործոնով՝ ըստ բյուջետային ապահովվածության գործակցի: Ըստ մասշտաբի գործակցի “ա” գործոնով հատկացվող ֆինանսական միջոցները հաշվի են առնվում նույն համայնքների նոր բյուջետային ունակության գործակցի հաշվարկման համար:

Հոդված 9. Մասշտաբի գործակցի հաշվարկման կարգը

1. Մասշտաբի գործակցիցը համայնքի պարտադիր լիազորությունների իրականացման մեկ շնչին ընկնող ծախսերի վրա համայնքի բնակչության թվաքանակի ազդեցությունն է:

2. Մասշտաբի գործակցիցը հաշվարկվում է՝

$$ՄԳ^i = ((1 - \alpha) \times Բ_i + \alpha \times Բ_{\text{միջ}}) / Բ_i, \text{ որտեղ՝}$$

ՄԳⁱ - **i-րդ համայնքի մասշտաբի գործակցիցն է,**

Բ_i - **i-րդ համայնքի բնակչության թիվն է,**

Բ_{միջ} - **ՀՀ մեկ համայնքին ընկնող բնակչության միջին թիվն է,**

α - **համա յնքային ծախսերի ֆիքսված բաղադրիչն արտացոլող**

հաստատունն է,

$$Բ_{\text{միջ}} = Բ_{\text{ՀՀ}} / Լ_{\text{ՀՀ}}, \text{ որտեղ՝}$$

Բ_{ՀՀ} - **համայնքների բնակչության թվի հանրագումարն է**

(ՀՀ բնակչության թիվ),

Լ_{ՀՀ} - **ՀՀ համայնքների ընդհանուր թիվը**

3. Համայնքային ծախսերի ֆիքսված բաղադրիչը հաշվարկվում է յուրաքանչյուր երեք տարին մեկ անգամ ՀՀ բոլոր համայնքների վերջին երեք տարվա փաստացի տվյալների հիման վրա՝

ՀՀ կառավարության որոշմամբ սահմանված կարգով:

Հոդված 10. Համահարթեցման դոտացիաների “բ” գործոնով հաշվարկման կարգը

1. Համահարթեցման դոտացիաներ՝ ըստ համայնքների բյուջետային ապահովվածության գործակցի, “բ” գործոնով ստանում են բոլոր այն համայնքները, որոնց բյուջետային ապահովվածության գործակցիցը՝ ներառյալ «ա» գործոնով հատկացված դոտացիան, փոքր է բյուջետային ապահովվածության սույն օրենքով սահմանված մակարդակի ցուցանիշից:

2. Ըստ համայնքի բյուջետային ապահովվածության գործակցի՝ համահարթեցման դոտացիայի ընդհանուր գումարը (”բ” գործոն) հաշվարկվում է՝

$$Գ^{բս} = Գ - Գ^{ս}, \text{ որտեղ՝}$$

$Գ^{բս}$ - ”բ” գործոնով, ըստ բյուջետային ապահովվածության գործակցի բաշխվող դոտացիայի գումարն է,

$Գ$ - համահարթեցման համար նախատեսված դոտացիայի ընդհանուր գումարն է,

$Գ^{ս}$ - “ա” գործոնով, ըստ մասշտաբի գործակցի բաշխվող դոտացիայի գումարն է:

3. Ըստ բյուջետային ապահովվածության գործակցի՝ ”բ” գործոն, դոտացիայի բաշխումն իրականացվում է համայնքի եկամտային ունակության և ծախսային կարիքների գործակիցների հարաբերության ցուցանիշին համապատասխան: Այդ ցուցանիշը հաշվարկվում է՝ հաշվի առնելով համայնքներին՝ ըստ մասշտաբի գործակցի “ա” գործոնով հատկացված դոտացիաները՝ որպես համայնքի բյուջեի եկամուտ: Համայնքի նոր եկամտային ունակության գործակիցը, հաշվարկվում է՝

$$ԵՈՒԳ_i^u = [(ԵՈՒ + Գ_i^{մաս2}) / Բ_i] / [(ԵՈՒ + Գ^{ս}) / Բ_{ՀՀ}], \text{ որտեղ՝}$$

$ԵՈՒԳ_i^u$ - i-րդ համայնքի եկամտային ունակության գործակիցն է “ա” գործոնով դոտացիայի բաշխումից հետո,

$ԵՈՒ$ - i-րդ համայնքի եկամտային ունակությանն է մինչև “ա” գործոնով դոտացիայի բաշխումը,

$Բ_i$ - i-րդ համայնքի բնակչության թիվն է,

$ԵՈՒ$ - բոլոր համայնքների եկամտային ունակության հանրագումարն է մինչև “ա” գործոնով դոտացիայի բաշխումը,

$Գ_i^{մաս2}$ - ըստ մասշտաբի գործակցի բաշխվող՝ մեկ համայնքի դոտացիայի չափն է,

$Գ^{ս}$ - “ա” գործոնով ըստ մասշտաբի գործակցի բաշխվող դոտացիայի ընդհանուր գումարն է,

$Բ_{ՀՀ}$ - ՀՀ բնակչության թիվը:

4. “ա” գործոնով դոտացիայի բաշխման արդյունքում համայնքի բյուջետային ապահովվածության գործակցի հաշվարկման բանաձևն է՝

$$ԲԱԳ_i^u = ԵՈՒԳ_i / ԾԿԳ_i, \text{ որտեղ՝}$$

$ԲԱԳ_i^u$ - i-րդ համայնքի բյուջետային ապահովվածության գործակիցն է “ա” գործոնով դոտացիայի բաշխումից հետո,

$ԵՈՒԳ_i^u$ - i-րդ համայնքի եկամտային ունակության գործակիցն է “ա” գործոնով դոտացիայի բաշխումից հետո,

$ԾԿԳ_i$ - i-րդ համայնքի ծախսային կարիքների կարգավորիչ գործակիցն է:

5. Ըստ բյուջետային ապահովվածության գործակցի՝ ”բ” գործոնով դոտացիաներ են ստանում այն համայնքները, որոնց բյուջետային ապահովվածության գործակիցը համահարթեցման սահմանային մակարդակի արժեքից ցածր է:

Սույն օրենքով սահմանվում է համահարթեցման սահմանային մակարդակի այնպիսի արժեք, որի դեպքում՝ «բ» գործոնով բաշխվող ֆինանսական միջոցները կարող են լրացնել դոտացիա ստացող համայնքների բյուջետային ապահովվածության և համահարթեցման մակարդակի միջև եղած տարբերության 75 տոկոսը:

6. ”բ” գործոնով յուրաքանչյուր համայնքին տրամադրվող համահարթեցման դոտացիան հավասար է յուրաքանչյուր համայնքի բյուջետային ապահովվածության և համահարթեցման սահմանային մակարդակի միջև եղած տարբերության 75 տոկոսին:

Յուրաքանչյուր համայնքի բյուջետային ապահովվածության և համահարթեցման սահմանային մակարդակի միջև եղած ամբողջ տարբերությունը հաշվարկվում է՝

$$ԳՈՒՄ_i^{սբ} = (ՀՄՄ - ԲԱԳ_i^u) \times Բ_i \times ԾԿԳ_i \times Ե_{\text{միջ}}^{12նգ}, \text{ որտեղ՝}$$

$Q_{i,t}^{LSP}$ - i-րդ համայնքի համար անհրաժեշտ գումարի չափն է, որը կբավարարի ամբողջությամբ լրացնելու այդ համայնքի բյուջետային ապահովվածության գործակցի և համահարթեցման սահմանային մակարդակի տարբերությունը,

Z_{SP} - համահարթեցման սահմանային մակարդակն է,

$D_{i,t}$ - i-րդ համայնքի ծախսային կարիքների կարգավորիչ գործակիցն է,

R_i - i-րդ համայնքի բնակչության թիվն է,

$T_{SP,t}^{12նչ}$ - մեկ շնչին ընկնող միջին համայնքային եկամուտներն է, ներառյալ «ա» գործոնով տրված դոտացիան:

$$T_{SP,t}^{12նչ} = \frac{\sum \epsilon_{i,t} + Q^U}{R_{\Sigma}}, \text{ որտեղ`}$$

$\epsilon_{i,t}$ - i-րդ համայնքի եկամտային ունակության գործակիցն է ,

Q^U - ըստ մասշտաբի գործակցի բաշխվող դոտացիայի ընդհանուր գումարն է,

R_{Σ} - բոլոր համայնքների բնակչության թվի հանրագումարն է (Σ բնակչության թիվ):

7. Համայնքներին «բ» գործոնով տրամադրվող դոտացիաները հաշվարկվում են՝

$$Q_i^{BU} = 0,75 \times Q_{i,t}^{LSP}, \text{ որտեղ`}$$

Q_i^{BU} - i-րդ համայնքին «բ» գործոնով տրվող դոտացիայի գումարն է,

$Q_{i,t}^{LSP}$ - i-րդ համայնքի համար անհրաժեշտ գումարի չափն է, որը կբավարարի ամբողջությամբ լրացնելու այդ համայնքի բյուջետային ապահովվածության գործակցի և համահարթեցման սահմանային մակարդակի տարբերությունը:

Հոդված 11. Համայնքի բյուջետային ապահովվածության գործակցի հաշվարկման կարգը

1. Համայնքի եկամտային ունակության և ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակիցների հարաբերությունը, որի հիման վրա իրականացվում է «բ» գործոնով համահարթեցման դոտացիայի հաշվարկը, տվյալ համայնքի բյուջետային ապահովվածության գործակիցն է:

2. Համայնքների բյուջետային ապահովվածության գործակիցը հաշվարկվում է՝

$$BU_{i,t} = \epsilon_{i,t} / D_{i,t}, \text{ որտեղ`}$$

$BU_{i,t}$ - i-րդ համայնքի բյուջետային ապահովվածության գործակիցն է,

$\epsilon_{i,t}$ - i-րդ համայնքի եկամտային ունակության գործակիցն է,

$D_{i,t}$ - i-րդ համայնքի ծախսային կարիքների գործակիցն է:

Հոդված 12. Համայնքի եկամտային ունակության գործակցի հաշվարկման կարգը

1. Համայնքի եկամտային ունակության գործակիցը՝ համայնքների բյուջեների եկամուտներին օրենքով ամրագրված հարկային եկամուտների և պետական տուրքերի՝ տվյալ համայնքում և հանրապետությունում մեկ շնչին ընկնող գումարների հարաբերությունն է:

2. Համայնքի եկամտային ունակությունը տվյալ համայնքի բյուջեին օրենքով ամրագրված հետևյալ եկամտատեսակների հանրագումարն է՝

1) Հողի հարկի հաշվարկային գումարի ցուցանիշ.

2) Գույքահարկի հաշվարկային գումարի ցուցանիշ.

ա. Համայնքի հողի հարկի և գույքահարկի հաշվարկային գումարի ցուցանիշները յուրաքանչյուր համայնքի գծով ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հաշվարկված՝ այդ համայնքի բյուջե հաշվարկվող տարվան նախորդող երկրորդ տարում վճարման ենթակա հողի հարկի և գույքահարկի տարեկան գումարներն են (առանց հողի հարկի և գույքահարկի գծով՝ հաշվարկվող տարվան նախորդող երկրորդ տարվա տարեսկզբի դրությամբ առկա չմարված ապառքների, տույժերի և տուգանքների, ինչպես նաև հաշվարկվող տարվան նախորդող երկրորդ տարվա ընթացքում հաշվարկված տույժերի և տուգանքների գումարների), ավելացված Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով և համայնքների ավագանիների կողմից ընդունված որոշումներով ֆիզիկական անձանց և կազմակերպություններին հողի հարկի և գույքահարկի գծով արտոնությունների տրամադրման հետևանքով այդ հարկերի գծով համայնքների հաշվարկային տարվա բյուջեներում եկամուտների կորուստների գումարները:

3) Մասհանվող հարկերի հաշվարկվող տարվան նախորդող երկրորդ տարվա փաստացի ցուցանիշ

4) Պետական տուրքերի հաշվարկվող տարվան նախորդող երկրորդ տարվա փաստացի ցուցանիշ:

3. Համայնքի եկամտային ունակությունը հաշվարկվում է՝

$$\text{ԵՈՒ}_i = \text{ՀՀ}_i + \text{ԳՀ}_i + \text{ՄՀ}_i + \text{ՊՏ}_i, \text{ որտեղ՝}$$

ՀՀ_i - i-րդ համայնքի հողի հարկի հաշվարկային գումարի ցուցանիշն է,

ԳՀ_i - i-րդ համայնքի գույքի հարկի հաշվարկային գումարի ցուցանիշն է,

ՄՀ_i - i-րդ համայնքի մասհանվող հարկերն են,

ՊՏ_i - i-րդ համայնքի պետական տուրքերն են:

4. Համայնքի եկամտային ունակության գործակիցը հաշվարկվում է՝

$$\text{ԵՈՒԳ}_i = (\text{ԵՈՒ}_i / \text{Բ}_i) / (\text{ԵՈՒ} / \text{Բ}_{ՀՀ}), \text{ որտեղ՝}$$

ԵՈՒԳ_i - i-րդ համայնքի եկամտային ունակության գործակիցն է,

ԵՈՒ_i - i-րդ համայնքի եկամտային ունակությանն է,

Բ_i - i-րդ համայնքի բնակչության թիվն է,

ԵՈՒ - բոլոր համայնքների եկամտային ունակության հանրագումարն է ,

$\text{Բ}_{ՀՀ}$ - բոլոր համայնքների բնակչության թվի հանրագումարն է (ՀՀ բնակչության թիվ):

Հոդված 13. Համայնքի ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակիցը

1. Համայնքի ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակիցը տվյալ համայնքի պարտադիր լիազորությունների իրականացման ծախսերի մեկ շնչին ընկնող սույն օրենքով սահմանված ծախսային գործոնների գործակիցների հանրագումարն է:

2. Համայնքի ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակցի վրա ազդում են բազմաթիվ գործոններ: Ծախսային կարիքի գործակիցն ուղղակիորեն կապված է՝

1) կիրառվող ծախսային գործոնների տեսակներից և դրանց գործակիցների արժեքից,

2) համայնքի ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակցում յուրաքանչյուր ծախսային գործոնի գործակցի (այսուհետ ծախսային գործակից) տեսակարար կշռից (բաժնեմասից):

3. Հայաստանի Հանրապետության համայնքների և դրանց վերապահված պարտադիր լիազորությունների իրականացման առանձնահատկություններից ելնելով՝ սույն օրենքում կիրառվում են ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակցի վրա առավել ազդեցություն ունեցող այնպիսի ծախսային գործակիցներ, որոնց վերաբերյալ տվյալները չափելի, մատչելի և հավաստի են:

4. Համայնքի ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակիցը հաշվարկվում է սույն օրենքով սահմանված հետևյալ ծախսային գործակիցներով և իրենց համապատասխան տեսակարար կշիռներով`

- 1) Մասշտաբի գործակից` $\mathbf{U^{UQ}}$ - 25 տոկոս.
- 2) Տրանսպորտային մատչելիության գործակից` $\mathbf{U^{SUQ}}$ - 15 տոկոս.
- 3) Համայնքի ծառայությունների որակի գործակից` $\mathbf{U^{OQ}}$ - 10 տոկոս.
- 4) Համայնքի բարձրադիտության գործակից` $\mathbf{U^{RQ}}$ - 15 տոկոս.
- 5) Համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի քանակի գործակից` $\mathbf{U^{RQ}}$ - 25 տոկոս.
- 6) Բնակչության տարիքային կառուցվածքի գործակից` $\mathbf{U^{RSUQ}}$ - 10 տոկոս.

5. Մասշտաբի ծախսային գործակցի հաշվարկման կարգը ներկայացված է 10-րդ

հոդվածում:

Հոդված 14. Տրանսպորտային մատչելիության ծախսային գործակցի հաշվարկման կարգը

1. Տրանսպորտային մատչելիության ծախսային գործակիցը համայնքի պարտադիր լիազորությունների իրականացման ծախսերի վրա նախկին շրջկենտրոնից, մարզկենտրոնից և Երևանից համայնքի հեռավորության ազդեցությունն է:

2. Տրանսպորտային մատչելիության գործակիցը հաշվարկվում է`

$$SUQ^i = 1 + (0,1 \times \zeta_i^{U_{այր}} + 0,3 \times \zeta_i^{U_{արգ}} + 0,6 \times \zeta_i^{S_{արա}}) / (0,1 \times \zeta_{միջ}^{U_{այր}} + 0,3 \times \zeta_{միջ}^{U_{արգ}} + 0,6 \times \zeta_{միջ}^{S_{արա}}), \text{ որտեղ`}$$

SUQ^i - **i-րդ համայնքի տրանսպորտային մատչելիության գործակիցն է,**

$\zeta_i^{U_{այր}}$ - **i-րդ համայնքի հեռավորությունն է մայրաքաղաքից,**

$\zeta_i^{U_{արգ}}$ - **i-րդ համայնքի հեռավորությունն է մարզկենտրոնից,**

$\zeta_i^{S_{արա}}$ - **i-րդ համայնքի հեռավորությունն է նախկին շրջկենտրոնից,**

$\zeta_{միջ}^{U_{այր}}$ - **բոլոր համայնքների միջին հեռավորությունն է մայրաքաղաքից,**

$$\zeta_{միջ}^{U_{այր}} = \sum_i \zeta_i^{U_{այր}} / \zeta_{ՀՀ} \text{ որտեղ`}$$

$\sum_i \zeta_i^{U_{այր}}$ - **ՀՀ բոլոր համայնքների` մայրաքաղաքից ունեցած հեռավորությունների հանրագումարն է,**

$\zeta_{ՀՀ}$ - **ՀՀ համայնքների ընդհանուր թիվն է,**

$\zeta_{միջ}^{U_{արգ}}$ - **համայնքների միջին հեռավորությունն է մարզկենտրոնից,**

$$\zeta_{միջ}^{U_{արգ}} = \sum_i \zeta_i^{U_{արգ}} / \zeta_{ՀՀ} \text{ որտեղ`}$$

$\sum_i z_i^{U_{արգ}}$ - ՀՀ բոլոր համայնքների՝ իրենց մարզի մարզկենտրոնից ունեցած

հեռավորությունների հանրագումարն է,

$z_{ՀՀ}$ - ՀՀ համայնքների ընդհանուր թիվն է,

$z_{միջ}^{S_{արա}}$ - համայնքների միջին հեռավորությունն է իրենց նախկին շրջկենտրոնից,

$$z_{միջ}^{S_{արա}} = \sum_i z_i^{S_{արա}} / z_{ՀՀ} \quad \text{որտեղ՝}$$

$\sum_i z_i^{S_{արա}}$ - ՀՀ բոլոր համայնքների՝ իրենց նախկին շրջկենտրոնից

հեռավորությունների հանրագումարն է,

$z_{ՀՀ}$ - ՀՀ համայնքների ընդհանուր թիվն է:

Հոդված 15. Համայնքային ծառայությունների որակի ծախսային գործակցի հաշվարկման կարգը

1. Համայնքային ծառայության որակի ծախսային գործակիցը համայնքի պարտադիր լիազորությունների իրականացման ծախսերի վրա համայնքային ծառայությունների որակի ազդեցությունն է: Համայնքային ծառայությունների որակի գործակիցը պայմանավորված է տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից մատուցվող ծառայությունների որակի նկատմամբ համայնքի կարգավիճակից բխող տարբերակված պահանջներով:

2. Համայնքի ծառայության որակի գործակիցը հաշվարկվում է՝

$$\delta \Omega Q^i = Q^{\delta \Omega}_i, \quad \text{որտեղ՝}$$

$\delta \Omega Q^i$ - i-րդ համայնքի ծառայությունների որակի գործակիցն է,

$Q^{\delta \Omega}_i$ - i-րդ համայնքի ծառայությունների որակի գործակցի արժեքն է:

3. Համայնքները բաժանված են երեք խմբերի՝ իրենց համապատասխան ծառայությունների որակի գործակիցների՝

1) $Q^{\delta \Omega} = 1.25$ գործակցով համայնքներ, որոնց ցանկը հաստատվում է

կառավարության որոշմամբ.

2) $Q^{\delta \Omega} = 1.1$ գործակցով թաղային և քաղաքային համայնքները՝ բացառությամբ առաջին խմբում ընդգրկվածների.

3) $Q^{\delta \Omega} = 1.0$ գործակցով բոլոր համայնքները՝ բացառությամբ առաջին և երկրորդ խմբերում ընդգրկվածների:

Հոդված 16. Համայնքի բարձրադիտության ծախսային գործակցի հաշվարկման կարգը

1. Համայնքի բարձրադիտության ծախսային գործակիցը համայնքի պարտադիր լիազորությունների իրականացման ծախսերի վրա համայնքի բարձրադիտության ազդեցությունն է:

2. Համայնքի բարձրադիտության գործակիցը հաշվարկվում է՝

$$ԲԳ^i = Գ^{\text{ՀԲ}}_i, \text{ որտեղ՝}$$

$ԲԳ^i$ - **i-րդ համայնքի բարձրադիտության գործակիցն է,**

$Գ^{\text{ՀԲ}}_i$ - **i-րդ համայնքի բարձրադիտության գործակցի արժեքն է:**

3. Համայնքները բաժանված են երեք խմբերի՝ իրենց համապատասխան բարձրադիտության գործակիցների՝

1) $ԲԳ = 1.0$ գործակցով համայնքներ, որոնց բարձրությունը ծովի մակերևույթից

մինչև 1700մ է.

2) $ԲԳ = 1.2$ գործակցով համայնքները, որոնց բարձրությունը ծովի մակերևույթից

1700-2000մ է.

3) $ԲԳ = 1.4$ գործակցով համայնքները, որոնց բարձրությունը ծովի մակերևույթից

2000մ ավել է.

Հոդված 17. Համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի քանակի ծախսային գործակցի հաշվարկման կարգը

1. Համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի քանակի ծախսային գործակիցը համայնքի պարտադիր լիազորությունների իրականացման ծախսերի վրա համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի քանակի ազդեցությունն է:

2. Համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի քանակի գործակիցը հաշվարկվում է՝

$$ԲԲԳ^i = 1 + 0,2(ԲՆԹ_i - 1), \text{ որտեղ՝}$$

$ԲԲԳ^i$ - **i-րդ համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի քանակի գործակիցն է,**

$ԲՆԹ_i$ - **i-րդ համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի թիվն է:**

Հոդված 18. Բնակչության տարիքային կառուցվածքի ծախսային գործակցի հաշվարկման կարգը

1. Բնակչության տարիքային կառուցվածքի ծախսային գործակիցը համայնքի պարտադիր լիազորությունների իրականացման ծախսերի վրա համայնքի բնակչության տարիքային կառուցվածքի ազդեցությունն է:

2. Բնակչության տարիքային կառուցվածքի գործակիցը հաշվարկվում է՝

$$ԲՏԿԳ^i = (1 + (Բ_i^{\text{Ե}} + Բ_i^{\text{Ծ}}) / Բ_i) / (1 + (Բ^{\text{Ե}} + Բ^{\text{Ծ}}) / Բ_{\text{հհ}}), \text{ որտեղ՝}$$

$ԲՏԿԳ^i$ - **i-րդ համայնքի բնակչության տարիքային կառուցվածքի գործակիցն է,**

- Բ_i^b - i-րդ համայնքի 0-16 տարեկան բնակչության թիվն է,
- Բ_i^d - i-րդ համայնքի կենսաթոշակային տարիքի բնակչության թիվն է,
- Բ_i - i-րդ համայնքի բնակչության թիվն է,
- Բ^b - ՀՀ 0-16 տարեկան բնակչության թիվն է,
- Բ^d - ՀՀ կենսաթոշակային տարիքի բնակչության թիվն է,
- $\text{Բ}_{ՀՀ}$ - ՀՀ համայնքների բնակչության թվի հանրագումարն է (ՀՀ բնակչության թիվ):

Հոդված 19. Համայնքի ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակցի հաշվարկման բանաձևը

1. Համայնքի ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակցիցը հավասար է մասշտաբի, տրանսպորտային մատչելիության, համայնքի ծառայությունների որակի, համայնքի բարձրադասարան, համայնքի կազմում ընդգրկված բնակավայրերի քանակի, բնակչության տարիքային կառուցվածքի ծախսային գործակիցների հանրագումարին՝ իրենց համապատասխան տեսակարար կշիռներով:

2. Համայնքի ծախսային կարիքի գործակցի հաշվարկման ամփոփ բանաձևն է՝

$$\text{ԾԿԳ}_{\text{հաշ.}}^i = \sum_n (\text{Կ}_n \times \text{ԾԿԳ}_n), \text{ որտեղ՝}$$

- Կ_n^i - i-րդ համայնքի n - րդ ծախսային գործակիցի տեսակարար կշիռն է,
- ԾԿԳ_n^i - i-րդ համայնքի n - րդ ծախսային գործակիցն է,

$$\text{ԾԿԳ}_{\text{հաշ.}}^i = \text{Կ}^{\text{ՄԳ}} \times \text{ՄԳ}^i + \text{Կ}^{\text{ՏՄԳ}} \times \text{ՏՄԳ}^i + \text{Կ}^{\text{ԾՈԳ}} \times \text{ԾՈԳ}^i + \text{Կ}^{\text{ԲԳ}} \times \text{ԲԳ}^i + \text{Կ}^{\text{ԲԲԳ}} \times \text{ԲԲԳ}^i + \text{Կ}^{\text{ԲՏԿԳ}} \times \text{ԲՏԿԳ}^i$$

$$\text{ԾԿԳ}_{\text{հաշ.}}^i = 0.25 \times \text{ՄԳ}^i + 0.15 \times \text{ՏՄԳ}^i + 0.1 \times \text{ԾՈԳ}^i + 0.15 \times \text{ԲԳ}^i + 0.25 \times \text{ԲԲԳ}^i + 0.1 \times \text{ԲՏԿԳ}^i$$

3. Համայնքների ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակիցները բյուջետային ապահովվածության գործակիցների հաշվարկման համար “նորմավորվում” են հետևյալ բանաձևով՝

$$\text{ԾԿԳ}^i = \text{ԾԿԳ}_{\text{հաշ.}}^i / \text{ԾԿԳ}^{\text{միջին}}, \text{ որտեղ՝}$$

- ԾԿԳ^i - i-րդ համայնքի ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակցի նորմավորված ցուցանիշն է,
- $\text{ԾԿԳ}^{\text{միջին}}$ - բոլոր համայնքների ծախսային կարիքի կարգավորիչ գործակիցների միջին կշռված ցուցանիշն է,

$$\text{ԾԿԳ}^{\text{միջին}} = \text{ԳՈՒՄ} (\text{ԾԿԳ}^i \times \text{Բ}_i) / \text{Բ}_{ՀՀ}, \text{ որտեղ՝}$$

$\text{Բ}_{ՀՀ}$ - ՀՀ համայնքների բնակչության թվի հանրագումարն է (ՀՀ

բնակչության թիվ):

Հոդված 20. Դոտագիաների հաշվարկման և հատկացման կարգերը

1. Համահարթեցման դոտացիաների հաշվարկման մեջ օգտագործվող՝ համայնքներին վերաբերող տվյալների աղբյուրներն են՝

1) ծախսային գործակիցների տվյալների համար՝ ՀՀ կառավարությանն առընթեր ոստիկանությունը, ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարությունը, ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայությունը, ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության սոցիալական պահովության պետական ծառայությունը, ՀՀ մարզպետարանները և ՀՀ համայնքները,

2) եկամտային ունակության տվյալների համար՝ համայնքներն ու ՀՀ կառավարությանն առընթեր պետական եկամուտների կոմիտեն՝ յուրաքանչյուրն իր մասով:

2. Դոտացիաների հաշվարկման սույն օրենքով սահմանված գործակիցները և «ա» և «բ» գործոններով բաշխվող դոտացիաների գումարների բաժնեմասերի հարաբերությունները ֆինանսական համահարթեցման դոտացիայի ընդհանուր գումարի նկատմամբ կարող են փոփոխվել ոչ շուտ, քան երեք տարին մեկ անգամ:

3. Համայնքներին հատկացվող համահարթեցման դոտացիաների գումարները հաստատվում են պետական բյուջեի մասին օրենքով: Դոտացիաները համայնքներին հատկացնում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից դոտացիաների հաշվարկներ կատարելու համար լիազորված պետական մարմինը:

4. Դոտացիաների հաշվարկներ կատարելու համար լիազորված պետական մարմինը բյուջետային օրենսդրությամբ սահմանված ժամկետներում իր պաշտոնական վեբ - կայքում հրապարակում և տարածքային կառավարման մարմինների միջոցով տեղական ինքնակառավարման մարմիններին տրամադրում է պետական մարմինների կողմից հաշվառվող՝ համահարթեցման դոտացիաների գումարների հաշվարկներում կիրառված ելակետային տվյալների ցուցանիշները:

5. Համահարթեցման դոտացիաների գումարների հաշվարկման համար անհրաժեշտ ելակետային տվյալները լիազորված մարմին ներկայացման, համահարթեցման դոտացիաների հաշվարկման և հատկացման բնագավառում պետության և համայնքների միջև առաջացող սույն օրենքով չկարգավորված հարաբերությունները կանոնակարգվում են Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային օրենսդրությամբ:

6. Տեղական ինքնակառավարման մարմիններն իրենց համայնքներին հատկացված համահարթեցման դոտացիայի գումարի չափը կարող են վիճարկել Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից լիազորված պետական կառավարման մարմնում և դատարանում:

7. Համայնքների համահարթեցման դոտացիաները հատկացվում են հավասար չափաբաժիններով յուրաքանչյուր ամսվա վերջում, պետական ֆինանսների կառավարման լիազորված մարմնի տեղական գանձապետական ստորաբաժանումների՝ յուրաքանչյուր համայնքի համար բացված գանձապետական հաշվի միջոցով:

Հոդված 21. Օրենքի ուժի մեջ մտնելը

1. Սույն օրենքը ուժի մեջ է մտնում՝

ա) 2010 թվականի բյուջետային տարվա և դրան հաջորդող բյուջետային տարիների համար ֆինանսական համահարթեցման դոտացիաների հաշվարկների կատարման մասով՝ 2009 թվականի հունվարի 1-ից՝

բ) ֆինանսական համահարթեցման դոտացիաների հատկացման մասով՝ 2010 թվականի հունվարի 1-ից:»

2. Սույն օրենքի ուժի մեջ մտնելու պահից ու ժը կորցրած ճանաչել 24 նոյեմբերի 1998 թ. – ի «Ֆինանսական համահարթեցման մասին» ՀՕ-262 ՀՀ օրենքը:

Հիմնավորում

Ֆինանսական համահարթեցման օրենքի նախագծի վերաբերյալ

Ֆինանսական համահարթեցման ՀՀ նոր օրենքի ընդունման անհրաժեշտությունը պայմանավորվում է նրանով, որ ֆինանսական համահարթեցման համակարգը գործում է 1998 թվականից, երբ տեղական ինքնակառավարման մարմինները նոր էին կազմավորվել և նրանց բյուջեների եկամտային մասերն ու ֆինանսական կարողությունները շատ փոքր էին: Բացակայում էին ֆինանսական կարողությունների համահարթեցման առավել բազմազորոն մեխանիզմներ կիրառելու համար անհրաժեշտ հաշվարկային տվյալները: Ներկայումս իրավիճակը փոխվել է, ինչով և պայմանավորված է ֆինանսական համահարթեցման նոր օրենքի ընդունման անհրաժեշտությունը:

1. Ֆինանսական համահարթեցման ներկա իրավիճակը

Ֆինանսական համահարթեցումը պետության բյուջետային քաղաքականության կարևորագույն գործառույթներից մեկն է, որի նպատակը տարբեր ֆինանսական կարողություններ ունեցող համայնքների միջև առկա բևեռացման մեղմացումն է, ինչպես նաև համայնքների ֆինանսական կարողությունների ամրապնդումն ու զարգացումը: Համահարթեցման սկզբունքով է կարգավորվում կառավարման տարբեր մակարդակների միջև ֆիսկալ քաղաքականության իրականացման մի մասը: Օրենքով սահմանված կարգով ֆինանսական թույլ կարողություններ ունեցող համայնքներին կառավարության կողմից տրամադրվում են որոշ ֆինանսական միջոցներ, որոնք համայնքը ծախսում է օրենքով իրեն վերապահված լիազորությունների իրականացման նպատակով:

Համահարթեցման դոտացիաները տրվում են «Ֆինանսական համահարթեցման մասին» ՀՀ օրենքով, որոնք չունեն կոնկրետ ծախսման ուղղություններ, ուղղակի լրացնում են վարչական բյուջեի մուտքերը:

Պետական բյուջեից համայնքներին տրվող դոտացիաների գումարի նվազագույն չափը սահմանված է «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով (հոդված 58), ըստ որի տվյալ տարում տրամադրվող դոտացիաների ընդհանուր գումարը (ներառյալ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 67-րդ հոդվածի համաձայն՝ պետության կողմից համայնքներին տվյալ տարում տրվող փոխհատուցման գումարները) չպետք է պակաս լինի տվյալ տարվան նախորդող երկրորդ բյուջետային տարում ՀՀ համախմբված բյուջեի (պետական բյուջե, համայնքների բյուջեների հանրագումար, սոցիալական ապահովագրության բյուջե) փաստացի եկամուտների 4%-ից, որն, ըստ համայնքների, հաստատվում է յուրաքանչյուր տարի «ՀՀ պետական բյուջեի մասին» ՀՀ օրենքով:

Դոտացիաների բաշխումն, ըստ համայնքների, իրականացվում է օրենքով սահմանված հետևյալ կարգով՝ նախօրոք համայնքները տարանջատելով 2 խմբի՝

ա / 300 և պակաս բնակչություն ունեցողներ,

բ / 300-ից ավելի բնակչություն ունեցողներ:

300 և պակաս բնակչություն ունեցող համայնքների բյուջեներին նախատեսվող դոտացիայի ընդհանուր գումարը չպետք է պակաս լինի նախորդ բյուջետային տարում, եկամտահարկի, հողի հարկի, գույքահարկի («ա» գործոն) փաստացի մուտքերի 25% -ի և եկամտահարկի փաստացի մուտքերի ընդհանուր գումարի 10%-ի («բ» գործոն) հանրագումարից, որն, ըստ համայնքների, բաշխվում է հավասարաչափ (օրինակ 2003-2006թթ-ին յուրաքանչյուր համայնքին 1500 հազար դրամ, 2007թ 2000 հազար դրամ):

300-ից ավելի բնակչություն ունեցող առանձին համայնքների դոտացիաների գումարի չափը որոշվում է՝ հիմք ընդունելով վերջիններիս տնտեսական վիճակը բնութագրող հետևյալ գործոնները՝

1. Համայնքի բնակչության մեկ շնչին ընկնող հողի հարկը և գույքահարկի հաշվարկային մակարդակը՝ («ա» գործոն) հաշվարկման հիմք ընդունելով գույքահարկի և հողի հարկի հաշվառումը վարող ՀՀ պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից իրականացված տվյալ տարվան նախորդող 2-րդ բյուջետային տարվա հունվարի մեկի դրությամբ, տվյալների հիման վրա հաշվարկված համայնքների բյուջեների համապատասխան ցուցանիշները:

2. Համայնքի բնակչության թիվը («բ» գործոն), որի համար հիմք է ընդունվում ՀՀ պետական վիճակագրական մարմինների կողմից ներկայացված նախորդ բյուջետային տարվա հունվարի մեկի դրությամբ հանրապետության մշտական բնակչության թիվն՝ ըստ համայնքների:

«ա» գործոնով դոտացիա է նախատեսվում այն համայնքներին, որոնց մեկ շնչին ընկնող հողի հարկը և գույքահարկի գծով եկամտի միջին մակարդակը ցածր է հանրապետության բնակչության մեկ շնչին ընկնող հողի հարկի, գույքահարկի և «ա» գործոնով համայնքներին նախատեսվող դոտացիայի ընդհանուր գումարի միջին եկամտի սահմանային մակարդակից՝ հետևյալ բանաձևով.

$$U=(U-3) \times F \times Q,$$

որտեղ U-ն «ա» գործոնով նախատեսված դոտացիայի գումարն է,

U-ն հանրապետության մեկ շնչին ընկնող միջին եկամտի (հողի հարկից, գույքահարկից, «ա» գործոնով դոտացիայի ընդհանուր գումարի միջինը) սահմանային մակարդակն է, որը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$U=[\Gamma+\square(S+\Theta)] / (\square F),$$

որտեղ Γ -ն դոտացիայի ընդհանուր գումարն է

S-ն տվյալ համայնքի հողի հարկի հաշվարկային ցուցանիշն է

Θ -ն տվյալ համայնքի բյուջեի գույքահարկի հաշվարկային ցուցանիշն է

F-ն տվյալ համայնքի բնակչության թիվն է

Հ-տվյալ համայնքի մեկ շնչին ընկող միջին եկամտի (հողի հարկից և գույքահարկից) մակարդակն է, որը ցածր է հանրապետական մեկ շնչին ընկող միջին եկամտի («Մ»-ի) սահմանային մակարդակից, որը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$Հ = (S + \Gamma) / P,$$

որտեղ «Գ»-ն միջին կարգավորիչ գործակից է, որը որոշվում է հետևյալ բանաձևով՝

$$Գ = \Gamma / \square [(U - Հ) \times P]$$

«Բ» գործոնով դոտացիա է տրվում բոլոր համայնքներին, դրա համար նախատեսված դոտացիայի ընդհանուր գումարը հարաբերելով հանրապետության (բացառությամբ 300-ից պակաս բնակչություն ունեցող համայնքների) բնակչության ընդհանուր թվին, բազմապատկելով տվյալ համայնքի բնակչության թվով:

Այսպիսով, ՀՀ գործող օրենսդրությամբ համայնքների բյուջեներին հատկացվող պաշտոնական տրանսֆերտների (դոտացիաների) տրման սկզբունքը եկամուտների համահարթեցումն է, որը իրագործվում է 3 ձևերով.

1. Հաստատագրված ֆինանսական համալրում՝ մինչև 300 բնակիչ ունեցող համայնքներին հավասարաչափ:
2. Ֆինանսական ուղղակի համալրում՝ ըստ բնակչության թվաքանակի (300-ից ավելի բնակչություն ունեցող համայնքների համար՝ օրենքի «բ» գործոնով):
3. Հարկային եկամուտների համահարթեցում (300-ից ավելի բնակչություն ունեցող համայնքների համար) օրենքի «ա» գործոնով:

Առավելություններ՝

Սույն բանաձևով դոտացիայի բաշխումը պարզ մեխանիզմ է, որն ապահովում է դոտացիայի բաշխման որոշակիությունը և թափանցիկությունը:

Թերություններ՝

Սույն կարգով (բանաձևով) դոտացիաների բաշխումն ունի հետևյալ հիմնական թերությունները, որոնք հակասում են համահարթեցման սկզբունքին:

1. Շատ ընդհանրացված ձևով հաշվի առնելով համայնքների ֆինանսական կարողությունը՝ հաշվի չեն առնվում նրանց ֆինանսական կարիքները և դրանց տարբերությունները:
2. Բանաձևի մեջ ներառված չեն համայնքների իրական պահաջներն արտացոլող բաղադրամասերը և ծախսային յուրահատկությունները:

3. Չկա կապ համահարթեցմամբ տրվող դոտացիաների և ՏԻՄ-երի կողմից ծառայությունների մատուցման մակարդակի միջև:
4. 300- և պակաս բնակչություն ունեցող համայնքները, որոնցից 36-ն ունեն մինչև 100 բնակիչ, 60-ը՝ մինչև 200 բնակիչ, 97-ը՝ մինչև 300 բնակիչ, դոտացիա են ստանում հավասարաչափ 2000 հ.դ. , մինչդեռ 300-ից քիչ ավելի բնակիչ ունեցող և գրեթե նույն ֆինանսական կարողություններն ունեցող 78 համայնք ստանում են դրանից պակաս:
5. Հաշվառված և գնահատված չէ համայնքների կարողությունների մեկնարկային ճեղքվածքը՝ ծառայությունների մատուցման համատեքստում:
6. Անկախ կարիքավորության աստիճանից՝ դոտացիա են ստանում բոլոր համայնքները (օրինակ Երևան քաղաքը ստանում է 4.95 մլրդ դրամ կամ ընդհանուր դոտացիայի մոտավորապես 31%-ը):
7. Չկան ֆինանսական համահարթեցման գնահատման և վերահսկման մեխանիզմներ:
8. Բաշխման ներկա մեթոդը չի խթանում ՏԻՄ-ին՝ բարձրացնելու սեփական եկամուտների հավաքագրման մակարդակը:

2. Ֆինանսական համահարթեցման նոր համակարգը

Ելնելով Հայաստանի տեղական ինքնակառավարման առանձնահատկություններից և հաշվի առնելով ֆինանսական համահարթեցման նախորդ տարիների փորձը՝ առաջարկվող ֆինանսական համահարթեցման նոր համակարգը կառուցվելու է մի քանի հիմնարար սկզբունքների հիման վրա՝

- հաշվի առնելով ՀՀ համայնքների բյուջեներում սեփական եկամուտների ցածր մակարդակը՝ ֆինանսական համահարթեցման համար համայնքներին տրամադրվող դոտացիաները պետք է հատկացվեն պետական բյուջեի միջոցներից՝ բացառելով ավելի հարուստ համայնքների եկամտային մասից այդ նպատակի համար միջոցների գանձումը (բացասական դոտացիա),
- համահարթեցման սկզբունքով համայնքներին հատկացվող դոտացիաների հաշվարկման համար հիմք ընդունել համայնքի հաշվարկային եկամտային ունակությունների և համայնքների պարտադիր լիազորությունների իրականացման համար անհրաժեշտ ծախսային կարիքները,
  - √ եկամտային ունակության հաշվարկման համար հիմք է հանդիսանում համայնքի բնակչության մեկ շնչին ընկնող հողի հարկի և գույքահարկի հաշվարկային մակարդակը, համայնքի բնակչության մեկ շնչին ընկնող մասհանվող եկամուտների (եկամտահարկ, շահութահարկ) և պետական տուրքի փաստացի մակարդակը:
  - √ ծախսային կարիքի հաշվարկման համար հիմք են ընդունում այն գործոնները (ծախսային չափորոշիչներ), որոնք էականորեն ազդում են համայնքի կողմից իրականացվող ծառայությունների (պարտադիր լիազորություններ) իրականացման համար անհրաժեշտ ծախսերի վրա,

իսկ դրանց վերաբերյալ տեղեկատվությունը չափելի է, մատչելի և հավաստի:

Ծախսային կարիքների կարգավորիչ գործակիցը հաշվարկվում է՝ հիմք ընդունելով ծախսային գործակիցների ցուցանիշները և ընդհանուրի մեջ տվյալ գործակցի տեսակարար կշիռը:

- քանի որ ՀՀ –ում կան փոքրաթիվ բնակչությամբ շատ համայնքներ, որոնք նույնիսկ մեկ շնչին ընկնող բյուջետային ապահովության բարձր մակարդակի պայմաններում չունեն բավարար ֆինանսական միջոցներ՝ պարտադիր լիազորությունների կատարման համար, անհրաժեշտ է այդ համայնքներին համահարթեցման դոտացիաների կազմում նախատեսել ֆինանսական ուղղակի համալրման գումարներ.
- համահարթեցման սկզբունքով համայնքներին հատկացվող միջոցները համարվում են համայնքի բյուջեի եկամուտ, տնօրինվում են համայնքի կողմից ինքնուրույն և չեն կարող ենթադրել որևէ կոնկրետ ծախսի իրականացում.
- համահարթեցման սկզբունքով տրամադրվող միջոցների հաշվարկը պետք է իրականացվի օրենքով սահմանված բանաձևի միջոցով, իսկ դրանց արդյունքները պետք է կազմեն պետական բյուջեի բաղկացուցիչ մաս և հրապարակվեն:
- յուրաքանչյուր տարվա համահարթեցման սկզբունքով համայնքներին տրամադրվող դոտացիաների հաշվարկն իրականացնելու համար հիմք են ընդունվում հաշվարկվող տարուն նախորդող երկրորդ տարվա համապատասխան ցուցանիշները.
- համայնքներին հասանելիք համահարթեցման միջոցները համայնքների բյուջեներին պետք է հատկացվեն ամիսը մեկ անգամ՝ հավասար չափաբաժիններով: